

S Ježíšem na palubě

Mk 4,35-41

Moře – symbol pohody nebo ohrožení?

Tak už zase nastal ten blažený čas prázdnin a dovolených. My jsme suchozemská země a proto řada lidí opouští své domovy a vydává se na dlouhou cestu k moři. Chtějí se zde koupat, podnikat vodní sporty, opalovat se. Když se u nás řekne moře, tak nám asi naskočí především právě takováto příjemná, relaxační, odpočinková asociace.

Ale jistě máme v hlavě i jiné představy o moři. Víme, že moře dokáže být nejen okouzlující, ale také krutě nebezpečné. Vybaví se nám asi všechny ty škunery z romantických dob, na kterých námořníci tu více tu méně úspěšně bojovali s mořskými živly, s bouří, větrem a vlnami.

Dnešní příběh z Evangelia nás přivádí také na moře. Připomenu na začátek, že Židé, ačkoli žili blízko moře Středomořího, Mrtvého či u velkého Galilejského jezera, byli především suchozemci. Nebyl to národ námořníků. Moře pro Židy představovalo především nebezpečné místo. Ve SZ se hovoří o moři poměrně často, a to právě jako o ohrožujícím živlu, který musí Hospodin krotit. Podle představ starých Židů navíc v moři sídlily zlé, až démonické síly a všelijací netvoři. Samozřejmě, ve víře Izraelců bylo, že Hospodin vládne i nad těmito nepřátelskými silami, jak to čteme např. v Ž 74,13: „*Svou mocí jsi rozkymácel moře, drakům na vodách roztrátils hlavy.*“ Ale moře Židé v lásce příliš neměli. Odtud asi už lépe chápeme i to slovo z knihy Zjevení, že v nebeském království již nebude moře. Milovníci moře se tu možná rozesmutní, ale je třeba tomu rozumět z toho dobového vztahu k moři, které tu znázorňuje ohrožení života. V nebi již nebude moře: tedy ve smyslu, nebude tam již žádné nebezpečí a ohrožení, jehož je moře symbolem.

Galilejské jezero

Ježíš vyzval učedníky přelout na druhou stranu „moře“. Moře je tu možná poněkud nadneseno. Jedná se o Galilejské (nebo též Genezaretské či Tiberiadské) jezero. Ovšem šlo o velké jezero, kterému se říkalo i moře. Dnes má rozlohu 166 km², je 21 km dlouhé a 13 km široké, hluboké 48m. Je to velká zásobárna vody pro Izrael. Slunce tam hodně pálí, voda se vypařuje a díky tomu tam často vnikají náhlé bouřky s obrovským vichrem.

Bouře při následování Ježíše

Byl večer a Ježíš řekl svým učedníkům: „*Přeplovme se na druhou stranu!*“ Učedníci uposlechnou a vyplouvají. Neblahá pověst Galilejského jezera se ovšem začíná naplňovat i tuto noc. Nebe se zatáhlo a vypuká velká bouře s vichřicí (dosl. bouře ze všech stran) a s velkými vlnami, které se valily přes loď, takže se velice rychle naplňovala vodou.

Je výmluvné, že takovou smršť zažili učedníci, i když měli na palubě Ježíše. Jeho přítomnost nezabránila bouři. Je to určitý obraz i do našeho života. Víra v Krista představuje v životě jistě velkou pomoc. Ale je poctivé říci i to, že víra v Krista nevytváří kolem člověka jakýsi ochranný obal, který by k nám nepropustil žádné problémy, žádné vlny a vichry. Následování Krista, to neznamená mít vždy „slunce na obloze“. Zejména v prvních staletích církve následovat Krista znamenalo vystavit se přímému ohrožení života (pronásledování). Také učedníci v našem příběhu následují Ježíše, vydávají se s ním i na noc na nevyzpytatelné jezero. A přišla bouře. Ježíšova přítomnost na palubě nezabránila smršti.

Křesťan věří, že Pán Ježíš je s ním stále „na palubě“, ale přece také víme, že víra nás nezabavuje všech obtíží a trápení. Věříme, že nás Pán Bůh vede a chrání. Ale ani věřící člověk ještě není v ráji (kde už nebude nebezpečnost moře), a tudíž není imunní vůči zmatkům, nejistotám a ohrožením tohoto života. To vše někdy přichází i na nás. Tak si to mohli a měli uvědomit i učedníci, že ač jsou s Ježíšem, nebudou se jim nějakým zázrakem vyhýbat obtíže a trápení života. Učedníci jdou věrně za Ježíšem a do toho přijde bouře. A jaká!

Bezmoc učedníků

Mezi učedníky byli i zkušené rybáři: Petr, Jan a Jakub. Ti na Galilejském jezeře trávili hodně času, jistě už od dětství a měli s tím tedy již značné zkušenosti. Toto je, ovšem zdá se mimořádná situace, na kterou vůbec nejsou připraveni. Museli za ta léta již na jezeře zažít ledasco, všelijaké rozmary počasí. Tady je však vidíme naprosto bezradné. Situace je naprosto zoufalá. Dá se předpokládat, že než začnou budit Ježíše, tak se jistě snažili bouřící živel zvládnout. Jistě dělali, co mohli, aby udrželi loďku na vlnách. Brzy se ale ukazuje, že tentokrát to nezvládnou. Bouře je tak prudká a vlny tak velké, loďka možná spíše nějaká bárka, než pevná loď. Loďka je už plná vody a za chvíli všichni půjdeme ke dnu.

Obrázek naprosto bezmoci. Bezmoc je strašný pocit. Jistě může přijít do života i těžká chvíle. A dokud má člověk sílu, dokud má možnost něco udělat, dokud má situaci aspoň trochu v rukou, tak se ještě dá nějak bojovat. Ale co když se všechny naše síly ukáží jako nedostačující. Tehdy přichází pocit bezmoci. To jsou velice těžké chvíle, když vidíme, že se „valí vlny“ a my s tím nemůžeme vůbec nic dělat. Beznaděj, zoufalství. Tak se to někdy v životě může podivně namíchat, že najednou, bez varování přijde nečekaná událost, nějaká zlá zpráva, neštěstí, „jobovka“ - a my jsme bezradní. Nejde se úplně na všechno připravit. Těžko se nám to zpracovává. I učedníky zasáhne nečekaná bouře, dělají, co mohou, nasazují všechny síly a rybářské zkušenosti. Ale jsou bezmocní. Bezmoc to je strašlivý, zoufalý pocit.

Ježíš spí

Ovšem na palubě je ještě jeden muž. A ten zjevně do smrtelného zápasu učedníků nikterak nezasahuje. Naopak, kde ho to vidíme. On leží na zádi na podušce a spí. Ano, slyšíme dobře, Ježíš spí. Neumíme si to ani dost dobře představit. Jak

je možné, že zuří bouře s vichrem, loď se zmítá ve vlnách a navíc se rychle plní vodou, že Ježíš v tom všem spí? Vykладаči přicházejí s různými výklady, např. že Ježíš je tak pln důvěry v Boha, že dokáže spát i v tak nebezpečné situaci. Jakoby tu Ježíš demonstroval kvalitu „spánku spravedlivého“ ze Ž 4: „*Pokojně uléhám, pokojně spím, neboť ty sám, Hospodine, v bezpečí mi dáváš bydlet.*“ Možná, že je Ježíšův spánek pln takové pokojné důvěry, a proto se nebudí. Jiná možnost je, že Ježíš je vyčerpan, nesmírně unaven z neustálé služby lidem, a že tedy spí „jako když ho do vody hodí“. Ať tak či onak, Ježíšův spánek ostře kontrastuje s marným zápasem, děsem a beznadějí jeho učedníků.

Výčitky učedníků

Učedníci se tak dostali mezi dva veliké problémy. Z jedné strany zuřící bouře a z druhé strany nepochopitelný Ježíšův spánek. Viděli už některé Ježíšovy divy: uzdravování nemocných a vymítání démonů. Toto je ovšem úplně nová situace. Bouře na moři. Mohl by Ježíš učinit něco i zde? Zdá se, že jakási jiskérka naděje v nich je.

Budí Ježíše slovy: „*Mistře, tobě je jedno, že zahyneme?*“ Je v tom cítit určitou trpkost. Učedníci vyčítají Ježíši lhostejnost, apatii, nečinnost. „*Tobě je to jedno, co se s námi stane?*“ Ale ačkoli ta slova jsou výčitkou, slyšíme za nimi i zrno naděje. Pokud vyčítají Ježíši lhostejnost, pak zřejmě od něj očekávají, že by v té situaci mohl něco učinit. Ve znění Matoušově volají učedníci už přímo: „*Pane, zachraň nás, nebo zahyneme*“ (Mt 8,25).

Zdá se tedy, že učedníci alespoň trochu doufali, že by Ježíš něco učinit mohl. Ale on spí. Je mu tedy lhostejný jejich osud? Jak to, že když se učedníci trápí, jejich Mistr spí?

Dotýkáme se tu nelehké otázky: kde je Bůh, co dělá Bůh, když lidé trpí? A neptají se tak jen lidé nevěřící: Kdyby Bůh byl, tak by nedopustil ... Ale často i lidé věřící. Nakonec v Bibli samé, např. v Žalmech různou formou tato otázka zaznívá: „*Bože můj, proč jsi mě opustil?*“ (Ž 22,2) ... „*Proč na mě zapomínáš, proč musím chodit zármutkem sklíčen v sevření nepřítelů?*“ (Ž 42,10) ... „*Hospodine, proč...svou tvář přede mnou skrýváš?*“ (Ž 88,15). Jsou to jistě těžké chvíle v životě, těžké zkoušky víry, kdy se člověk s něčím trápí a neví si rady, cítí úzkost a beznaděj a nad to se mu zdá, že Bůh je kdesi neurčitě v dálí, že není přítomen, že není na blízku. Ano, někdy se může zdát i nám, že Bůh kdesi spí, že není tam, kde by měl být a že nedělá to, co by měl dělat. To vůbec není jednoduché. Připadáme si pak jako ti bezmocní učedníci.

Ježíš na jedné lodi s tonoucími

Ovšem v tom příběhu je obsažena jedna nesmírně důležitá věc. Totiž ta, že ačkoliv Ježíš spal, přesto byl pořád na jedné lodi s nimi! To je velice důležité. Nevypařil se někam do bezpečí na břeh. Byl na jedné lodi s nimi. I on je uprostřed smršťe na lodi.

Bible popisuje Boha naprosto jedinečným způsobem. Popisuje jej jako toho, kdo vstoupil do tohoto světa skrze Krista. Bůh v Kristu vstoupil do tohoto světa a také do bolesti a utrpení tohoto světa. Bůh jistě neřeší všechna naše trápení zázrakem. Je však vždy přítomen v každém lidském utrpení. Kristův kříž představuje tajemné spojení s trdným lidským osudem. Podle Bible Ježíš na kříži nesl všechny hříchy a všechna provinění lidí od založení do konce světa – aby je sňal z nás a my byli svobodni. Podle Bible Ježíš na kříži nesl také bolest a utrpení světa. Slovy Izajáše proroka: „*Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal*“ (Iz 53,4).

To je jiné oproti ostatním náboženstvím. Nikde jinde není obsaženo, že by se Bůh stal člověkem, aby na sebe vzal hříchy a bolesti lidí, aby je zachránil. Takovým je jen Bůh Bible.

Ani křesťanům není jednoduché zodpovědět, proč Bůh dopouští všechno to zlo, jehož jsme svědky. Jedno ovšem povědět mohou. A to, že v Kristu, je Bůh s námi i (a možná především) v utrpení. Ne vždy utrpení odstraní. Ale vždy je v něm přítomen jako naděje, jako smysl a cíl často absurdního života.

V našem příběhu Ježíš na lodi spal. Aspoň zatím nezasahoval do vnějšího dění. Ale byl na jedné lodi s nimi. A na jedné lodi zůstává i s námi dnes, ať jsme kde jsme.

Utišení bouře

Vrchol příběhu patří Ježíšovu utišení bouře. Ježíš je zde představen jako někdo, kdo má moc i nad živly. Výrazné zde je, že Ježíš „*pohrozil*“ větru. Kdosi to vyjádřil tak, že tu přikazuje přírodě jako pán dorážejícímu psu („*dal bouři náhubek*“).

Ježíš zde projevuje cosi z Boží moci, stvořitelské moci. Podle Bible svět nevznikl náhodou, ale vznikl Božím slovem. Bůh řekl a stalo se. Bůh je tak Tvůrce a Pán všeho vesmíru. Bible připomíná, že Bůh vymezil i živlům určité meze. Poetickou řečí o tom píše např. kniha Žalmů: „*Propastnou tůň jsi (Bože) přikryl jako šatem. Nad horami stály vody; pohrozil a na útěk se daly, rozutekly se před tvým hromovým hlasem. Když vystoupila horstva, klesly do údolí, do míst, která jsi jim určil. Mez, kterou jsi stanovil, už nepřekročí, nepřikryjí znovu zemi*“ (Ž 104,6-9). „*Kdo sevřel moře vraty, když se valilo z lůna země, když jsem mu (moři) určil za oděv mračno a za plénku temný mrak, když jsem mu (moři) stanovil meze, položil závory a vrata a řekl: Až sem smíš přijít, ale ne dál; zde se složí tvé nespoutané vlnobítí!*“ (Jb 38,8-11). Ježíš zde vystupuje jako Bůh a Pán i lidsky nezkrotitelných živlů. Poté nastává „*veliké ticho*“, jako kontrast k „*veliké bouři*“. Ticho je zde výrazem obnovené harmonie. Bůh utiňuje bouře. Někdy už zde v tomto světě. Jednou však definitivně, ve svém království, kde, znovu si opakujeme, nebude přítomna nebezpečnost zuřivých živlů jakéhokoli „*moře*“.

Závěr

Někdy si v životě připadáme jako „*na vlnách*“, někdy dokonce jako ve smršti, proti které jsme bezmocní. Tento příběh nás povzbuzuje, že na naší palubě je ještě někdo, někdo mnohem větší, než nejvyšší vlny. Pravda, ne vždy zasahuje tak, jak bychom si přáli. Ale přece má i pro nás slovo, které zachraňuje, slovo věčného života (J 6,68). M. Zemlička